

constar també que en certs casos hem hagut de fixar nosaltres mateixos els límits d'algun municipi, que no figuraven en els mapes esmentats; però, així i tot, encara que hi hagués diferència en la nostra apreciació dels termenals respectius, aquesta sols afectaria a l'extensió atribuïda a cada municipi, i no en res a la trobada per les zones altimètriques.

El càlcul d'aquestes àrees parcials ha estat en conjunt de més de tres centes. Nosaltres ens hem valgut, per efectuar-lo, del paper mil·limetrat transparent, i hem repetit fins el límit de la nostra paciència les operacions de comprovació. Això ens ha convençut de l'eficàcia que per aquesta mena de treballs té l'ús d'un bon planímetre, el d'Amsler, posem per cas. Coneixem els avantatges d'aquest aparell,—senzill, ràpid, precís,—i no vacil·lem en senyalar la seva utilitat en aquests casos. (3)

REPRESENTACIONS GRAFIQUES

Per tal d'aplegar les dades així obtingudes en una visió de conjunt, hom es serveix de les representacions gràfiques. Coneguda la densitat a cada altitud, hom pot expressar, prenent uns eixos coordinats, en les abscisses l'alçària i en les ordenades la densitat; unint el punt que per cada parell de valors resulta amb el pròxim, hom obté una corba, que generalment és decreixent. (4)

En lloc de la densitat es podria posar com ordenades els tant per cent de població de cada zona altimètrica sobre la total, però aquest procediment tindria l'inconvenient d'introduir el factor superfície, que en l'anterior no cal tenir en compte.

On millor es tradueix aquesta representació és sobre un mapa de la comarca considerada. Així poden fer-se moltes comparacions i posar de relleu certes diferències que escaparien segurament a qualsevol altre mètode. Hom pot assenyalar, per exemple, l'intervenció en la repartició del poblament, de la naturalesa geològica, de la topografia, del clima, etc. que són fàcilment expressables damunt una carta geogràfica. I encara, calculada la densitat per cada municipi, hom pot expressar-la dibuixant la seva superfície damunt el mapa d'un color igual pels que tenen igual o compresa entre els mateixos límits la xifra expressiva d'aquella relació; hom elegeix unes tintes dèbils

(3) En el treball de M. Jean Robert, «La densité de population des Alpes Françaises d'après le dénombrement de 1911» —un dels millors estudis sobre aquesta matèria— i publicat a la «Revue de Géographie Alpine», vol. VIII, fasc. I, any 1920. El seu autor emprà aquest instrument per les medicions superficials.

(4) Aquest sistema és degut a Ratzel, i evidentment és un dels més expressius. Malgrat i això, ell diu (vegeu la seva obra «Politische Geographie», pàg. 554, nota) que una solució satisfactòria a aquesta mena de representacions gràfiques no ha estat trobada encara.